

securitas imperii

27

(02/2015)

David Svoboda

Rok ohně.

Vznik Ukrajinské povstalecké armády
a pozadí volyňských masakrů v roce 1943

Pavla Plachá

Z Vídně do Ravensbrücku.

Příslušnice české menšiny ve Vídni deportované
do koncentračního tábora Ravensbrück

Jan Zumr

99. SS-Standarte.

Vznik, organizace a činnost znojemského
pluku Allgemeine-SS

Petr Kaňák – Jan Vajskebr

VIII. soud SS a policie v Praze

Pavel Žáček

Belzebub proti ďáblovi.

Takzvaná sovětská mise, vlasovci a Pražské povstání

Michal V. Šimůnek

Deus iudicat, cum nemo accusat.

Reflexe, dokumentace a (ne)vyšetřování nacistické
„eutanzie“ v Československu v letech 1945–1990

REDAKČNÍ RADA

VEDOUcí REDAKTOR:

Mgr. Patrik Virkner

PŘESEDÁ REDAKČNÍ RADY:

Doc. PhDr. Ladislav Kudrna, Ph.D.

ČLENOVÉ REDAKČNÍ RADY:

PhDr. Lukáš Babka

PhDr. Petr Blažek, Ph.D.

doc. PhDr. Vít Hloušek, Ph.D.

PhDr. Jan Kalous, Ph.D.

Mgr. Norbert Kmeť, CSc.

PhDr. Stanislav Kokoška

doc. PhDr. Karel Konečný, CSc.

PhDr. Zlatuše Kukánová

doc. PhDr. Jan Němeček, DrSc.

PhDr. Jiří Rajlich

PhDr. Jaroslav Rokoský, Ph.D.

prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc.

Mgr. Jerguš Sivoš, PhD.

PhDr. Pavel Zeman, Ph.D.

TAJEMNÍK REDAKČNÍ RADY:

Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

Príspevky do *Securitas Imperii* jsou vybírány v oboustranně anonymním odborném recenzním řízení (peer review), které odpovídá požadavkům Rady vlády pro vědu a výzkum. Více informací o zasílání příspěvků a průběhu recenzního řízení naleznete na www.ustrcr.cz/cs/securitas-imperii.

Securitas Imperii 27 (02/2015)

vychází dvakrát ročně

Vydává: Ústav pro studium totalitních režimů

Vedoucí redaktor: Patrik Virkner

Jazyková redakce: Jitka Šmídová

Odborná redakce: Patrik Virkner

Anglická redakce: Oldschool, s.r.o.

Grafická úprava a sazba: Jaroslav Ježek

Poštovní adresa redakce: Siwiewcova 2, Praha 3, 130 00

Tisk: TNM Print s.r.o.

ISSN 1804-1612

Evidenční číslo: MK ČR E 19249

info@ustrcr.cz

www.ustrcr.cz

OBSAH

STUDIE	David Svoboda ♦ Rok ohně. Vznik Ukrajinské povstalecké armády a pozadí volyňských masakrů v roce 1943	12
	Pavla Plachá ♦ Z Vídně do Ravensbrücku. Příslušnice české menšiny ve Vídni deportované do koncentračního tábora Ravensbrück	44
	Jan Zumr ♦ 99. SS-Standarte. Vznik, organizace a činnost znojemského pluku Allgemeine-SS	62
	Petr Kaňák – Jan Vajskebr ♦ VIII. soud SS a policie v Praze	90
	Pavel Žáček ♦ Belzebub proti ďáblovi. Takzvaná sovětská mise, vlasovci a Pražské povstání	110
	Michal V. Šimůnek ♦ Deus iudicat, cum nemo accusat. Reflexe, dokumentace a (ne)vyšetřování nacistické „eutanazie“ v Československu v letech 1945–1990	138
DOKUMENTY	Pavel Žáček ♦ Vlasovci v boji za Prahu (I. část). Spolupráce Vojenského velitelství Velké Prahy s 1. pěší divizí Ozbrojených sil KONR v dokumentech	170
RECENZE	Jan Kalous ♦ MOORHOUSE, Roger: <i>Diablovi spojenci. Hitlerov pakt so Stalinom 1939 – 1941</i>	238
ANOTACE	Adolf Rázek ♦ JANDEČKOVÁ, Václava: <i>Tři muži proti totalitě. Odbojář Ota Tulačka, pilot RAF Josef Hýbler a americký diplomat Walter Birge v boji s StB</i>	244
	Radovan Lovčí ♦ ŠTANCL, Jiří (ed.): <i>Třetí odboj na Klatovsku a Domažlicku. Obětím komunistické zvěle 1948–1989</i>	245

ZPRÁVY	Markéta Doležalová ♦ Zpráva o setkání zaměstnanců ÚSTR a IPN	248
	Milan Bárta ♦ Činnost československých zpravodajských služeb v Rakousku v letech 1945–1989 III.	250
	Martin Jindra ♦ Slavnostní představení sborníku <i>Podbrdsko XXII</i>	252
SUMMARY		256
INFORMACE PRO AUTORY		262

INFORMACE O AUTORECH

Mgr. Petr Kaňák, nar. 1977 – historik. Absolvent historie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Zabývá se výzkumem činnosti nacistického okupačního aparátu v letech 1938–1945 a československých bezpečnostních složek v letech 1945–1989. Je spoluautorem monografie *S jasným cílem a plnou silou. Nasazení německých policejních složek při rozbití Československa 1938–1939* (Památník Terežín, Terežín 2014) a spolu s Janem Vajskebrem publikoval mj. studie *Od Polizeiverstärkung k Verstärkte SS-Totenkopfstandarten. Geneze a nasazení specifického druhu represivních a okupačních jednotek SS v letech 1933–1941* (*Securitas Imperii*, 2009, č. 15), *Waffen SS v Protektorátu Čechy a Morava* (*Historie a vojenství*, 2005, roč. 54, č. 3) a *Vycvikový pluk SS Prag* (*Historie a vojenství*, 2013, roč. 62, č. 3).

Mgr. Pavla Plachá, nar. 1976 – historička a germanistka. Vystudovala germanistiku a historii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Dlouhodobě se zabývá nacistickou perzekucí obyvatelstva českých zemí. Pracovala v Kanceláři pro oběti nacismu při Česko-německém fondu budoucnosti a podílela se na mnoha českých a česko-německých historických projektech. Je autorkou či spoluautorkou několika odborných studií a publikací. V současné době je též doktorandkou Historického ústavu Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové a pracuje na disertační práci na téma české vězeňkyně v koncentračním táboře Ravensbrück.

Mgr. David Svoboda, MA, Ph.D., nar. 1977 – historik. Vystudoval politologii na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze, historii na Central European University v Budapešti a získal doktorský titul v oboru sociální a kulturní antropologie na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze. Působí v Ústavu pro studium totalitních režimů. Zabývá se soudobými dějinami Ukrajiny, ukrajinsko-polskými a ukrajinsko-českými politickými vztahy. V současné době je garantem badatelského projektu věnovaného činnosti Ukrajinské povstalecké armády.

Mgr. Michal V. Šimůnek, Ph.D., nar. 1976 – historik. Vystudoval historii na Filozofické fakultě a filozofii a dějiny přírodních věd na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Zabývá se dějinami věd o životě, zejména genetiky, v českých zemích v 19. a v první polovině 20. století a problematikou vědecké politiky. Publikoval několik prací, edic a desítek studií v domácích i zahraničních odborných časopisech. Aktuálně pracuje na mezinárodním projektu k problematice nacistické „eutanzie“ v českých zemích v letech 1939–1945.

Mgr. Jan Vajskebr, nar. 1977 – historik. Vystudoval historii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Zabývá se výzkumem činnosti nacistického okupačního aparátu v letech 1938–1945. Působí v Ústavu pro studium totalitních režimů a je doktorandem na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Je spoluautorem monografie *S jasným cílem a plnou silou. Nasazení německých policejních složek při rozbití Československa 1938–1939* (Památník Terezín, Terezín 2014). Dále je autorem nebo spoluautorem řady odborných studií, např. První zatýkácí akce německých bezpečnostních složek v Protektorátu Čechy a Morava (tzv. Aktion Gitter). In: PEJČOCH, Ivo – PLACHÝ, Jiří (eds.): *Okupace, kolaborace a retribuce* (Ministerstvo obrany ČR, Praha 2010), Strážní prapory SS v Protektorátu Čechy a Morava (*Terezínské listy*, 2006, č. 34), spolu s Radkou Šustrovou Německá bezpečnostní opatření v Protektorátu Čechy a Morava na začátku druhé světové války (*Paměť a dějiny*, 2009, roč. 3, č. 3) a s Petrem Kaňákem Od Polizeiverstärkung k Verstärkte SS-Totenkopfstandarten. Geneze a nasazení specifického druhu represivních a okupačních jednotek SS v letech 1933–1941 (*Securitas Imperii*, 2009, č. 15).

Mgr. Jan Zumr, nar. 1988 – historik. Vystudoval historii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a je doktorandem Ústavu světových dějin téže fakulty. Působí v Ústavu pro studium totalitních režimů. Zabývá se výzkumem činnosti nacistického okupačního aparátu v letech 1938–1945 a SS v Rakousku v letech 1930–1945. V rámci programu Erasmus a stipendií Aktion Česká republika – Rakousko a Deutscher Akademischer Austausch Dienst (DAAD) absolvoval řadu mnohaměsíčních studijních a badatelských pobytů v Německu a Rakousku.

PhDr. Pavel Žáček, Ph.D., nar. 1969 – historik. Absolvent Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Zakladatel a šéfredaktor *Studentských listů* (1989–1991). V letech 1993–1998 vedoucí odboru dokumentace a I. náměstek ředitele Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu Policie ČR, v letech 1995–1996 hostující odborný pracovník v Centru pro středo- a východoevropská studia (CREES), Stanford University, CA, USA. Zakladatel sborníku *Securitas Imperii*. Vědecký pracovník Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR (1999–2006), ředitel odboru Archivu bezpečnostních složek MV ČR (2006–2007). V letech 2007–2010 zmocněnec Vlády ČR, prozatímní ředitel Archivu bezpečnostních složek a první ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů. Člen vědecké rady Estonského ústavu historické paměti. Zabývá se výzkumem činnosti zpravodajských služeb i dalších bezpečnostních složek 20. století, protitotalitního hnutí odboje a odporu zejména ve střední a východní Evropě. Autor více než 120 odborných článků, desítek sborníků, monografií a edic dokumentů, mezi nimi titulů: *ŠtB na Slovensku za „normalizácie“*. *Agónia komunistickéj moci v zvodkách tajnej polície* (2002), *Kasárna na levém břehu. Smíchov a okolí v pražském povstání* (2003), *Menší*

sestra I. *Vznik a vývoj První správy ministerstva vnitra 1953–1959* (2004), *Nástroj triedneho štátu. Organizácia ministerstiev vnútra a bezpečnostných zborov 1953–1990* (2005), *V čele ŠtB. Pád režimu v záznamoch dôstojníka tajnej polície* (2006), *Odvrácená tvář pražského jara. Státní bezpečnost v Praze a srpen 1968* (2010), *Vypovídat pravdu a nic nezamlčet I., II.* (2013) a *Prahou pod pancířem vlasovců* (2014). V současné době se zaměřuje na zpracování britsko-americko-německo-sovětského zpravodajského soupeření o Československo ve čtyřicátých letech 20. století.